నా ఐరోపా యాత్ర

నా ఐరోపా యాత్ర

ప్రథమ భాగము

"ఓం నమో నారాయణాయ"[1] స్వామీ, – నమో.... అంటూ ఉచ్ఛ స్వరంతో హృషీకేశ పద్ధతిలో ఉచ్చరించు. వారం రోజులుగా మేం ఓడలో వున్నాం. ప్రతిరోజు యిక్కడ మా జీవన పద్ధతిని గురించి నీకు వ్రాద్దామనుకొంటాను. వ్రాత సామగ్రి కావలసినంత నీవు నాకిచ్చావు. కాని వంగదేశస్థుడికి సహజమైన సోమరితనం అడ్డొచ్చి నన్నేపనీ చెయ్యనివ్వదు. ఈ సోమరితనం మొదటి అడ్డంకి. ప్రతిరోజూ నేను దినచర్య వ్రాద్దామనుకొంటాను. కాని రకరకాలైన వ్యవహారాల్లో పడి, అది అంతులేని 'రేపటి'కి వాయిదా పడుతూనే వుంది. రెండోది: నాకు తేదీలు గుర్తుండవు. అందుచేత నీవే ఈ తేదీలు పూరించుకోవాలి. మరి నీవు కాస్త ఉదారంగా భావిస్తే హనుమంతునిలాగే నాకూ చిత్తం ఈశ్వరాయత్తం కాబట్టి యీ తేదీలు మొదలైనవి గుర్తుంచుకోవటం కష్టమని అనుకోవచ్చును. కాని

---

1. సన్న్యాసులను సామాన్యంగా సంబోధించే విధం ఇది. 1900 సం.లో రెండవసారి పాశ్చాత్య దేశాలకు వెళ్లినప్పుడు వివేకానందస్వామి తన ఐరోపాయాత్రా విశేషాలను ఉద్బోధన పత్రికా సంపాదకులైన స్వామి త్రిగుణాతీతానందను సంబోధించి వ్రాశారు. కాబట్టి యీ విధంగా ఆరంభించారు. స్వామీజీ యీ ఉదంతాన్ని సరళమైన, ⇨

నిజానికిది నా సోమరితనం, తెలివితక్కువతనం తప్ప మరేంకాదు. ఎంత వెర్రి! ఆ హనుమంతుడు రవికులాంబుధిసోముడైన శ్రీరామచంద్రుని తన హృదయంలో నిండుగా నింపుకొన్నవాడు! ఇక నేనో, ఓ పిచ్చి 'సన్నాసి'ని! ఆ మారుతికీ మనకూ పోలిక ఏమిటి? ఆ హనుమంతుడు ఒక్క గెంతుతో శత యోజన విస్తీర్ణమైన సముద్రాన్ని అవలీలగా లంఘించినవాడు. మేం ఒక కొయ్య ఓడలో దాటుతున్నాం. ఈ కొయ్య ఓడలో నిలబడాలన్నా మేం ఏదో ఒక స్తంభాన్ని పట్టుకొని నిలబడాలి. కాని అతనికంటె ఒక విషయంలో మనమే గొప్ప! ఆయన సముద్రాన్ని దాటాక రాక్షసులను చూశాడు. మేమో! 'వారితోనే' కలిసి ప్రయాణం చేస్తున్నాం. భోజన సమయంలో వారుపయోగించే వందలకొద్ది తళ తళ మెరిసే శూలాల సంఘర్షణలు విని తమ్ముడు తురీయానందుడు భయంతో నివ్వెరపోయేవాడు. ఏమో ఒకవేళ ఆ పక్కన కూర్చున్న చింపిరి జుట్టు, పిల్లికళ్ల స్త్రీ పొరపాటుగా అతని పొట్టలోకి బాకు దింపుతుందేమో! అని అతడి భయం. అతడు కాస్త లావుమనిషి కాబట్టి మరింత భయం. హనుమంతుడు సముద్రాన్ని దాటేటప్పుడు మనలాగే సముద్ర ప్రయాణం వల్ల దాపురించే వ్యాధితో బాధపడ్డాడా? పూర్వగ్రంథాలు ఈ విషయాన్ని గురించి ఏమైనా చెప్పినయ్యా? మీరందరూ బాగా చదువు కొన్నవారు. రామాయణం మొదలైన వాటిల్లో పండితులు. అందుచేత మీరు ఈ సమస్యను తప్పక పరిష్కరించగలరు. కాని అధునాతన పండితులు మాత్రం

⇨

హాస్య బంధురమైన వంగభాషా శైలిలో వ్రాశారు. ఆంగ్లానువాదం దానికి సముచిత దర్పణం కాలేదు.

ఈ విషయమై మౌనం పాటిస్తారు. బహుశా హనుమంతుడికి ఆ వ్యాధి వచ్చి వుండదు. కానీ ఒక సందేహం కలుగుతోంది. అదేమంటే ఒక్కొక్కప్పుడు ఓడ హఠాత్తుగా ఆకాశంకేసి ఇంద్రుడితో మాట్లాడ్డానికా అన్నట్లు లేచినప్పుడు, తక్షణమే పాతాళంలోకి బలిచక్రవర్తిని తొక్కటానికా అన్నట్లు కిందికి దిగిపోయినప్పుడు తురీయానందుడు ఏదో ఒక భయంకర రాక్షసి కోరల్లో చిక్కుకొన్నట్లు అదిరిపోయేవాడు. హనుమంతుడు ఆనాడు ఎదిరించింది ఈ (సురస) రాక్షసినే నేమో!

మన్నించు. నీవీ కార్యాన్ని ఎంతో 'మంచిమనిషి' చేతిలో పెట్టావు! ఈ వారం రోజుల సముద్ర ప్రయాణాన్ని నీకు వర్ణించి చెప్పాల్సి వుంది. దీన్నంతా కవిత్వంతో నింపి, రసవంతంగా చక్కని భాషలో, అలంకారాలతో కూడుకొన్నశైలిలో వ్రాయాలి. నేనేదో యిష్టంవచ్చినట్లు చెబుతున్నాను. కాని నిజమేమంటే నా జీవితమంతా పైనున్న 'మాయ' అనే చిప్పను పగులగొట్టి, లోని బ్రహ్మపదార్థమనే కొబ్బరిని తినే ప్రయత్నం లోనే గడిచింది. కనుక హఠాత్తుగా యీ ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని మెచ్చుకోవటానికి తగిన శక్తి నాకెలా లభిస్తుంది? నా జీవితమంతా కాశీనుండి కాశ్మీర్‌కు, ఖొరాసన్ నుండి గుజరాత్‌కు హిందూదేశమంతటా తిరుగుతూనే వున్నాను.

ఎన్ని కొండలు, నదులు, పర్వతాలు, సెలయేళ్లు, లోయలు, మేఘావృత నిరంతర హిమాచ్ఛాదిత పర్వత శిఖరాలు గోచరించాయి! కల్లోలితాలై గర్జిస్తూ, నురుగులు కక్కుతూన్న సముద్రాల నెన్నింటిని చూడలేదు? వినలేదు? కాని ఒక చీకటి గదిలో ఈ మోటు కొయ్యమంచం మీద కూర్చొని – ఇక్కడ పగలుకూడా దీపం పెట్టుకోవలసిందే – ఆ గోడలమీద తమలపాకులు నమిలి ఉమ్మిన గుర్తులు, ఎలుకలు, చుంచులు,

బల్లులు, వాటి కిచకిచలు అంతేగాక పక్క వీథిలో బళ్ల చప్పుళ్లు, ట్రామ్ చప్పుళ్లు, దుమారాలు ఇలాంటి 'కావ్యోచిత' వాతావరణం మధ్యకూడా మన వంగకవి శ్యామాచరణుడు హుక్కాగొట్టాన్ని పీలుస్తూ అత్యంత సజీవంగా చిత్రించిన హిమాలయాలు, సముద్రాలు, పచ్చికబయళ్లు, ఎడార్లు నేనెలా చిత్రించగలను? అది మనకు అసంభవం. శ్యామాచరణుడు తన చిన్నతనంలో వాతావరణ మార్పు నిమిత్తం పై దేశాలకు వెళ్లాడు. అక్కడ నీళ్లు మంచివి, జీర్ణశక్తిని పెంపొందించేవి. నువ్వు కడుపునిండా తిని చెంబుడు నీళ్లు తాగితే, తిన్న తిండి అంతా క్షణంలో అరిగిపోతుంది. తిరిగి కరకర ఆకలివేస్తుంది. ఇక్కడ శ్యామాచరణుని మహాప్రతిభ ప్రకృతిగతమైన మహిమను, సౌందర్యాన్ని ఆస్వాదించగలిగింది. కాని పానకంలో పుడకలా ఒక చిన్న లోపం ఉంది – శ్యామాచరణుని యాత్రలు బర్ద్వాను (వంగదేశం) దాటలేదట.

కాని నీవు నన్ను హృదయపూర్వకంగా అడిగావు. అంతేగాక నాలో 'కవిత్వ శక్తి' పూర్తిగా లోపించలేదు. అందుచేత నేను భగవంతుని స్మరిస్తూ ఈ కార్యభారానికి పూనుకొంటున్నాను, నీవూ సావధానుడవు కమ్ము సోదరా!

సామాన్యంగా ఏ రేవునుండైనా, అందులో కలకత్తా వర్తక రేవు నుండి, హుగ్లీలాంటి నదిలో ఓడలు రాత్రివేళ బయల్దేరవు. ఓడ సముద్రంలోకి పోయేంతవరకూ అధికారం కెప్టెన్ చేతిలో వుంటుంది. అంతదాకా అతడే నౌకా నాయకుడు, అతడే ఆజ్ఞ జారీ చేస్తాడు. ఓడను రేవునుండి సముద్రంలోకి నడపటం, సముద్రంనుండి రేవులోకి పోనివ్వటం అతని పని. హుగ్లీ ముఖద్వార సమీపంలో రెండు ప్రమాద స్థలాలున్నాయి. ఒకటి బడ్జి బడ్జి వద్ద జేమ్స్ & మేరీ బ్యాంక్స్ అనే ప్రాంతం. రెండవది

డైమండ్ హార్బర్‌లోకి పోవటానికి ముందుగా వున్న ఇసుక దిబ్బ. సముద్రం పోటులో వున్నప్పుడు, పగలు మాత్రమే కెప్టెన్ ఎంతో జాగ్రత్తగా ఓడను నడపగలడు. తదితర పరిస్థితుల్లో నడపటం ప్రమాదకరం. అందుచేత మాకు హుగ్లీని దాటేందుకు రెండు రోజులు పట్టింది.

నీకు హృషీకేశ్‌లోని గంగానది గుర్తుందా? ఆ స్వచ్ఛమైన నీలజలంలో ఐదు గజాల లోతులోవున్న చేప పొలుసులనైనా మనం లెక్కపెట్టవచ్చును. హిమశీలమైన తియ్యని చక్కని నీరు, 'హరహర' అంటూ ప్రవహించే ఆ నీటి చప్పుళ్లు, సమీపంలోని జలపాతాల 'హరహర' ధ్వనులు నీకు గుర్తున్నాయా? మన ఆ అరణ్యాల్లోని జీవితం, ఆ మధుకరి[1] (భిక్షాన్నం), ఆ గంగానదిలోని చిరుద్వీపాలలోని శిలల మీద ఆ భోజనాలు, దోసిళ్లతో కడుపారా నీళ్లను గ్రోలటం, రొట్టెముక్కల కోసం నిర్భయంగా తిరుగుతూన్న ఆ చేపలు నీకు గుర్తున్నాయా? ఆ గంగానదీ జలాల మీదున్న ప్రేమ, ఆ మహానది వైభవం అనిర్వచనీయాలు. ఆ తల్లి చల్లని స్పర్శ మనస్సును శాంతపరచేది. శ్రీనగరం, తెహరి, ఉత్తరకాశీ, గంగోత్రి మొదలైన ప్రదేశాలగుండా హిమాలయాలమీద ప్రవహించే ఆ గంగామాత నీకు గుర్తేకదా. మీలో కొంతమంది ఆ గంగానదీ జన్మస్థానాన్ని చూసేవున్నారు. కాని కలకత్తాలోని మన గంగానదిలో ఒక సమ్మోహనశక్తి వుంది. నీరు, బురదగా పరమేశ్వర దేహసాంగత్యంవల్లా అన్నట్లు తెల్లగా వుంటుంది. ఆ జాహ్నవీమాత హృదయంమీద అసంఖ్యాకాలైన ఓడలు తిరుగుతుంటాయి. ఇలా అనిపించటం దేశభక్తో, మరి చిన్ననాటి సంస్కారాలో ఎవరి కెరుక? గంగామాతకు, హిందువులకు ఎంత అద్భుతమైన సంబంధముంది? ఇది

1. ఇంటింటికీ వెళ్ళి సేకరించింది.

వట్టి మూఢవిశ్వాసమా? కావొచ్చు. ఈ హిందువులు గంగా నామాన్ని జపిస్తూ జీవిస్తారు, ఆ తల్లి జలాలలోనే మునిగి మరణిస్తారు. సుదూర ప్రాంతాల్లోని జనంకూడా తమతో గంగాజలాన్ని రాగిపాత్రల్లో భద్రపరచి తీసుకెళతారు. పండుగ లేక పవిత్ర దినాల్లో ఆ రాగిపాత్రల్లోని గంగాజలాన్ని రెండు మూడు చుక్కలను నోట్లో పోసుకుంటారు. రాజులు, మహారాజులు పెద్ద గుండిగల్లో గంగాజలాన్ని భద్రపరుచుకొంటారు. ఎంతో ధనవ్యయంతో గంగోత్రినుండి గంగాజలాన్ని రామేశ్వరానికి తీసుకెళ్ళి రామేశ్వర లింగానికి అభిషేకం చేస్తారు. రంగూన్, జావా, హాంకాంగ్, మెడగాస్కర్, సూయజ్ ఏడెన్, మాల్టా మొదలైన విదేశాలకు వెళ్లే హిందువులు తమతో భగవద్గీతతోపాటు, గంగాజలాన్ని కూడా తీసుకెళతారు.

హిందువుల హైందవత్వానికి భగవద్గీత, గంగాజలం ముఖ్య అంశాలు. ఇంతకుముందు పాశ్చాత్య దేశాలకు వెళ్ళినప్పుడు అవసరమవుతుందని నేనూ కొంత గంగాజలాన్ని తీసుకెళ్ళాను. సందర్భం కలిగినప్పుడు కొన్ని చుక్కలు తాగేవాణ్ణి. తాగినప్పుడల్లా ఆ మహాజన ప్రవాహం మధ్యలో, ఆ నాగరికపు గొడవలో ఆ వేలమంది స్త్రీ పురుషుల విసరు నడక చప్పుళ్ళలో ఒక్కసారిగా నా మనస్సు ప్రశాంతము, స్థిరము అయ్యేది. ఆ జన ప్రవాహం, ఆ గందరగోళం అడుగున కన్పించే ఆ స్పర్థ, ఆ సంఘట్టం భోగనివాసాలైన పారిస్, లండన్, న్యూయార్క్, బెర్లిన్, రోమ్ మొదలైన నగరాలన్నీ అంతర్థానాలై 'హర', 'హర' అనే గంగానదీ ఘోషలు వినిపించేవి. ఆ దివిజ కల్లోలినీ గర్జనలు 'హరహర' అంటూ నా హృదయంలో, నా మేధస్సులో, నా నరాల వెంట ప్రవహిస్తూన్నట్లు నా కనుభవం కలిగేది.

ఈసారి కూడా మీరు గంగామాతను మద్రాసుకు పంపారు. కాని ప్రియసోదరా! అబ్బ! మీ రెలాంటి వింత పాత్రలో ఉంచారా మాతను!

సోదరుడు తురీయానందుడు తన చిన్నతనంనుండి బ్రహ్మచారి. ఆధ్యాత్మికశక్తితో అతడు జ్వలంత అగ్నిహోత్రునిలా కనిపిస్తాడు. అతడు బ్రాహ్మణుడు. సన్యసించకపూర్వం 'నమోబ్రహ్మణే' అంటూ అనేకులు అతడికి నమస్కరించేవారు. సన్న్యాసి కాబట్టి ఇప్పుడు 'నమో నారాయణాయ' అంటూ నమస్కరిస్తున్నారు. అందుచేత కాబోలు గంగామాత బ్రహ్మదేవుని కమండలాన్ని విడిచి ఈ నారాయణుని (తురీయానందుని) అధీనంలో కొచ్చి ఒక జాడీలో నింపబడింది! ఏమైనప్పటికీ ఒకరోజు నేను రాత్రి పొద్దుపోయిన తరువాత నిద్రలేచాను. ఆ విచిత్ర పాత్రలో గంగామాత ఉండలేక బైటికొచ్చే ప్రయత్నం చేస్తూన్నది. అలా జరిగితే చాలా అపాయమనుకొన్నాను. ఎందుకంటే గంగామాత ఆమె జీవితంలోని పూర్వ దృశ్యాలను - హిమాలయాలను తొలచుకొంటూ ప్రవహించటం, ఐరావత గజాన్ని నెట్టివేయడం, 'జాహ్ను' ఋషి పర్ణశాలను పడగొట్టి పోవటం మొదలైన కార్యాలను తిరిగి ప్రదర్శిస్తే ఎంతఘోర ప్రమాదం వాటిల్లుతుందోగదా! కావున నేను గంగామాతను ఎంతో ప్రార్థించాను. "అమ్మా! కొంతసేపు ఆగు తల్లీ! దయచేసి మమ్మల్ని రేపు మద్రాసు వెళ్ళనివ్వు. ఆ తరువాత నీ యిష్టం వచ్చినట్లు చేద్దువుగాని. అక్కడ ఏనుగుల కంటె పెద్ద తలకాయల వారున్నారు. వారిలో చాలమందికి జాహ్నునికి మాదిరే పర్ణశాలలుకూడా వున్నాయి. వారి తలకాయలు సగం క్షురకర్మ చెయ్యబడి నడినెత్తిని పెద్ద జుట్టుముడితో వుంటాయి. అవి నిజంగా రాతితో చెయ్యబడ్డవే! వాటితో పోలిస్తే హిమాలయాలే వెన్నపూసలా మెత్తగా వుంటాయి. వాటిని నీ ఇష్టంవచ్చినట్లు కొట్టవచ్చు. ఇప్పుడు మాత్రం కొంతసేపు ఓర్పు వహించు" అన్నాను. కాని నేనేం చెప్పినా ఏం లాభం? అంతా వ్యర్థమైంది. గంగామాత ఒక్కమాటకూడా వినలేదు.

రెండవ భాగము

పాదాల్లో చక్రాలున్నవాడు దేశదిమ్మరి అవుతాడని మనలో ఒక సామెత వుంది. నా పాదాలంతటా చక్రాలున్నాయని నా భయం. నిజానికి సందేహానికి చోటులేదు. నేను నా పాదాలను జాగ్రత్తగా పరీక్షించి చూశాను గాని లాభంలేకపోయింది. ఈ అపరిమితమైన చలికి నా పాదాలన్నీ పగిలిపోవటంతో పాదాల్లో చక్రాలుగాని, మరేమీగాని కనిపించలేదు. ఐనా ఆ రకమైన నమ్మకం వుంది కాబట్టి నా పాదాలనిండా అలాంటి చక్రరేఖలున్నాయనే నేను నిశ్చయించాను.

దానికి ఋజువిదిగో! నేను పారిస్ నగరంలో కొంతకాలం వుండి ఫ్రెంచ్ భాషను, ఫ్రెంచ్ నాగరికతను నేర్చుకోవాలని ఆశించాను. నేను నా పాతస్నేహితులను వదిలి ఒక కొత్త స్నేహితునితో వుంటున్నాను. అతడొక ఫ్రెంచ్‌వాడు. సామాన్యమైన ఆదాయం వున్నవాడు. అతడికి ఆంగ్లం రాదు; నాకొచ్చే ఫ్రెంచ్ అద్భుతమైందే. ఆంగ్లంరాని ఫ్రెంచ్‌వారి మధ్య నివసించేటప్పుడు గతిలేక ఫ్రెంచ్‌లోనే మాట్లాడాలి. లేకుంటే మూగవాడిలా వూరకుండాలి. కాని నోరు మూసుకొని కూర్చోవటం ఎంతో కష్టం కదా. కాని నోరు మూసుకొని కూర్చోలేనితనం ఫ్రెంచ్‌లో నన్ను మాట్లాడింపచేస్తుందని, దానితో త్వరలోనే ధారాళంగా మాట్లాడ్డం వస్తుందని నేను భావించాను. కాని దీనికి వ్యతిరేకంగా నేనిప్పుడు వియన్నా, టర్కీ,

గ్రీసు, జెరూసలెం మొదలైన దేశాల్లో తిరుగవలసి వచ్చింది. దైవగతి నెవరు తప్పించగలరు? నేనిప్పుడు నీకీ ఉత్తరాన్ని మహమ్మదీయుల ప్రాభవానికి ఆఖరి ముఖ్యపట్టణంగా నిలిచిన కాన్స్టాంటినోపుల్ నుండి వ్రాస్తున్నాను.

నాతోపాటు ముగ్గురు స్నేహితులు ప్రయాణం చేస్తున్నారు. వీరిలో ఇద్దరు ఫ్రెంచ్‌వారు. మూడవవ్యక్తి అమెరికా దేశస్థురాలు. ఈమె పేరు కుమారి 'మాక్లౌడ్'. ఈమె నీకు బాగా తెలుసు. ఫ్రెంచ్ వారిలో ఒకరు పురుషుడు. అతడి పేరు 'జూల్స్‌బోయిస్'. ఇతడు ఎంతో ప్రసిద్ధుడైన వేదాంతి, సాహిత్యవేత్త. రెండవ వ్యక్తి కుమారి 'కాల్వే'. ఈమె ప్రపంచ విఖ్యాత గాయకురాలు. 'మాన్షోర్' అంటే ఆంగ్లంలో 'మిస్టర్' అని, 'మేడమోసెల్' అంటే 'కుమారి' అని అర్థం. ఈ కుమారి కాల్వే ఈనాటి అగ్రస్థానంలోని నృత్యనాటకాల్లో గాయకురాలు. ఈమె సంగీత ప్రదర్శనలు ఎంతో ఖ్యాతి పొందాయి. ఈమెకు ఈ ప్రదర్శనలవల్ల సంవత్సరానికి మూడు, నాలుగు లక్షల రూపాయలు వట్టి గానం వల్లే లభిస్తుంది. దీన్నిబట్టి ఈమె ప్రశస్తి ఎలాంటిదో ఊహించవచ్చును. నా కీమెతో పూర్వపరిచయం వుంది. పాశ్చాత్యదేశాల్లో సంగీతంలో ఈమె, నటనలో మేడం 'సారాబెర్న్ హార్డ్' అనే ఆమె శ్రేష్ఠులు. వీరిద్దరూ ఫ్రెంచ్‌వారే. వారికి ఆంగ్లం ఒక అక్షరంకూడా రాదు. కాని వీరప్పుడప్పుడు ఇంగ్లాండు, అమెరికాలకు వెళ్లి, అక్కడ లక్షలకొద్దీ డాలర్లు తమ ప్రదర్శనలతో సంపాదిస్తారు. ఫ్రెంచ్ ప్రపంచంలో నాగరిక భాష, పాశ్చాత్యదేశాల్లో ఫ్రెంచ్ మాట్లాడటం నాగరిక లక్షణం. పాశ్చాత్య దేశాల్లో ప్రతి వ్యక్తికీ ఫ్రెంచ్ వచ్చు. అందువల్ల యీ యిద్దరి స్త్రీలకు ఆంగ్లం నేర్చుకోవాలనే కోర్కెగాని, తీరికగాని లేదు. మేడం బెర్న్‌హార్డ్ వయసు మీరిన స్త్రీ. కాని వేషం వేసుకొని రంగస్థలంలో ఆమె

అడుగుపెట్టగానే ఆమె ఏ వేషం ధరించినా ఆ వేషానికి సరైన వయస్సులో, సౌష్టవంతో సంపూర్ణంగా వున్నట్లు తోస్తుంది. అది పురుషవేషం కావచ్చు, స్త్రీ వేషం కావచ్చు. ఒక బాలికో, ఒక బాలుడో, ఏ వేషం వెయ్యమన్నా ఆ వేషాన్ని ఆమె చక్కగా వేసి రక్తికట్టిస్తుంది. ఇక ఆమె కంఠస్వరమాధుర్యం వర్ణనాతీతం. ఇక్కడి ప్రజలు ఆమె కంఠం వెండి తీగలున్న జంత్రంలా మోగుతుందని మెచ్చుకొంటారు. మేడం బెర్న్‌హార్డ్‌కు భారతదేశమంటె ఎంతో అభిమానం. భారతదేశం అతి ప్రాచీనదేశమని, నాగరికతవున్న దేశమని ఆమె ఎప్పుడూ నాతో చెప్పేది. ఒక సంవత్సరం ఆమె ఒక నాటకంలో భారతదేశాన్ని చిత్రీకరించింది. ఆ నాటకంలో భారతదేశంలోని పురుషులు. స్త్రీలు, బాలురు, బైరాగులు, నాగాసాధువులు ఇత్యాది సమస్తంవున్న అచ్చమైన భారతీయ దృశ్యం రంగస్థలంమీద ప్రదర్శించబడింది. తాను పురాతన వస్తుప్రదర్శనశాలలను ఒకనెల రోజులు తిరిగి తిరిగి చూసి, భారతదేశంలోని పురుషులు, స్త్రీలు, వారి వేషధారణ, స్నానఘట్టాలు మొదలైన సర్వం అవగాహన చేసుకొన్నానని ప్రదర్శన తరువాత ఆమె నాతో చెప్పింది. మేడం బెర్న్‌హార్డ్‌కు భారతదేశాన్ని చూడాలనే పెద్ద కోరిక వుంది. 'అది నా జీవితాశయం' అనేదామె. వేల్స్ రాకుమారుడు (ఇతడే తరువాత 7వ ఎడ్వర్డ్ రాజు) ఆమె భారతదేశానికి వస్తే పెద్దపులి వేటను, ఏనుగు వేటను తా నేర్పాటు చేస్తానని వాగ్దానం చేశాడు. భారతదేశానికి వస్తే రెండు లక్షల రూపాయల వరకు తాను వ్యయం చెయ్యవలసి వస్తుందని చెప్పింది. ఆమెకు డబ్బుకు కొదవలేదు. ఎలా వుంటుంది? ఆవిడకు 'దేవత సారా' అని పేరుంది! ఆమెకు డబ్బేం తక్కువ? ప్రత్యేకమైన రైలు బండిలోగాని ఆమె ప్రయాణం చెయ్యదు. ఆ వైభవం, విలాసం ఐరోపాలోని పెద్దపెద్ద రాకుమారులుకూడా

అనుభవించలేరు. ఆమె ప్రదర్శనకు ఒక నెలకు ముందే రెట్టింపు ధరను చెల్లించి టిక్కెట్లు కొనుక్కోవాలి. ఆమెకు డబ్బుకు కొరతలేదు. సరే, ఆమె ఏమైనా తక్కువ ఖర్చు పెడుతుందనుకొన్నారా? అందుచేత తాత్కాలికంగా ఆమె భారతదేశ ప్రయాణం వాయిదాపడింది.

కుమారి కాల్వే ఈ శీతాకాలమంతా గానం చెయ్యదు. విశ్రాంతి తీసుకొంటుంది. ఈజిప్టు మొదలైన ఉష్ణదేశాలకు ఆమె యిప్పుడు వెళుతోంది. నేనిప్పుడు ఆమెకు అతిథిగా పోతున్నాను. కాల్వే పాండిత్యం ఒక్క సంగీతంలోనేకాదు. ఇతర విద్యలుకూడా ఆమెకు చక్కగా వచ్చు. వేదాంతమంటే, మన మత గ్రంథాలంటే ఆమెకు ఎంతో యిష్టం. ఆమె అతి నిరుపేద కుటుంబంలో పుట్టింది. క్రమంగా ఎన్నో కష్టాలనుభవించి, ఎంతో శ్రమపడి స్వీయప్రతిభతో యిప్పుడు గొప్ప సంపద నార్జించింది. ప్రభువుల, సంపన్నుల ఆదరాభిమానాలకు పాత్రురాలైంది.

మేడం మెల్బా, మేడం ఎమ్మాఏమెస్ మొదలైన ప్రఖ్యాత గాయనీమణులు చాలమంది వున్నారు. జీన్‌డిరెస్కే, ఫ్లాంకన్ మొదలైన ప్రసిద్ధ గాయకులున్నారు. వీరందరూ సంవత్సరానికి 2, 3 లక్షల రూపాయలు సంపాదిస్తారు. కాని కాల్వే సంగీతం అతివిలక్షణ ప్రతిభాసమన్వితం. ఆమె అతిలోక సౌందర్యం, యౌవనం, ప్రతిభ, మధుర గంధర్వగాత్రం – ఇవన్నీ గాయకులందరికన్నా ఆమె మిన్న అవటానికి దోహదాలైనాయి. ఈ అన్నింటికంటె శ్రమ, పేదరికం ముఖ్యకారణాలు. పరిశ్రమ, పేదరికాలకంటె గొప్ప బోధకులు లేరు. బాల్యంలో అతిపేదరికం, శ్రమ, కష్టాలు – ఈ అన్నిటితో పోరాడి కాల్వే జయించింది. ఈ గుణాలే అతిసహృదయత్వాన్ని, పరిపూర్ణమైన హుందాతనాన్ని ఆమెకు

సంపాదించిపెట్టాయి. అంతేగాక పాశ్చాత్య దేశాల్లో స్వీయప్రజ్ఞను వ్యక్తీకరించటానికి చాల అవకాశాలున్నాయి. మన దేశంలో తీవ్ర కృషి, ఉత్సాహం ఉన్నా అవకాశాలు శూన్యం కదా! వంగదేశంలో స్త్రీలు చదువుకోవటానికి ఉత్సాహపడ్డా, అవకాశాలు లేవు. కాబట్టి ఫలితం శూన్యమే కదా! మరి వంగభాషలో నేర్చుకోవటానికి మాత్రం ఏం వుంది? ఎంత చెప్పినా ఏవో కొన్ని పనికిమాలిన నవలలు, నాటకాలే కదా అందులో వున్నది! పైగా పాండిత్యమంటే విదేశీయ భాషకో, సంస్కృతానికో పరిమితమైంది. అదీ కొంతమందికే సాధ్యమైంది. ఈ పాశ్చాత్య దేశాల్లో మాతృభాషలోనే అసంఖ్యాకమైన గ్రంథాలున్నాయి. వీటికి మించి ఏదైనా విదేశీయ భాషలో ఒక నూతన విషయం ప్రచురితమైతే, అది వెంటనే అనువదించబడి ప్రజలందరి అందుబాటులోకి వస్తుంది.

జూల్స్ బోయిస్ ప్రసిద్ధ గ్రంథకర్త. అతడు ముఖ్యంగా వివిధ మతాల్లోని, వాటి మూఢాచారాల్లోని చారిత్రక సత్యాలను కనుగొనటంలో ప్రవీణుడు. పిశాచారాధన, మంత్రశాస్త్రం, గారడి, మరణించిన వారిజీవులతో సంభాషించటం – మొదలైన మధ్యయుగపు పాశ్చాత్య దేశాల్లోని కర్మకాండలను గురించిన చారిత్రకాంశాల నతడు ఒక పెద్ద గ్రంథంగా రచించాడు. ఇది చాల ప్రసిద్ధమైన గ్రంథం. అతడు గొప్ప కవి. విక్టర్‌హ్యూగో, లామర్టైన్ మొదలైన ఫ్రెంచ్ కవులలో, గెథె, షిల్లర్ మొదలైన జర్మన్ కవులలో పాకిన భారతీయ వేదాంత సిద్ధాంతాలకు అతడు ప్రచారకుడు. పాశ్చాత్య కవిత్వంమీద, తత్త్వశాస్త్రాలమీద భారతీయ వేదాంత ప్రభావం ఎంతోవుంది. ప్రతి గొప్పకవీ వేదాంతే. తత్త్వశాస్త్రంమీద ఏ గ్రంథం రచించబడినా ఏదోరకంగా దాన్లో మన వేదాంత సిద్ధాంతాలు చొరబడవలసిందే. వారిలో కొందరు భారతీయ వేదాంతానికి తాము

ఋణపడివున్నట్లు చెప్పుకోరు. పైగా కేవలం స్వీయప్రతిభతోనే అయా సిద్ధాంతాలను ప్రతిపాదించామని చెప్పుకొంటారు. 'హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్' మొదలైనవారు ఈ కోవకు చెందుతారు. కాని అధిక సంఖ్యాకులు బహిరంగంగా తాము ఋణపడినట్లు ఒప్పుకొంటారు. ఇవి – టెలిగ్రాఫ్, రైలుబళ్లు, వార్తాపత్రికలు వచ్చిన రోజులయ్యాయి! ఒప్పుకోక ఏంచేస్తారు? జూల్స్ బోయిస్ చాలా పెద్ద మనిషి. అణకువగలవాడు. బాగా డబ్బున్నవాడు. పారిస్‌లో పాపం నాకు ఎంతో స్నేహంతో ఆతిథ్యమిచ్చాడు. ఇప్పుడు మాతో ప్రయాణం చేస్తున్నాడు.

కాన్‌స్టాంటినోపుల్ దాకా మాతో మరిద్దరు స్నేహితులు వచ్చారు. 'పేరీ హైసింథీ' మరియు ఆయన భార్య. 'పేరీ' అంటే ఫాద'రని అర్థం. అంటే సన్న్యాసి. అతడు రోమన్ కాథలిక్ చర్చ్‌కి చెందినవాడు. అతడి పాండిత్యం, అతని అసాధారణ వాగ్ధాటి, అతని తపోదీక్ష అతనికి ఫ్రాన్స్‌లోను, కాథలిక్ మత సంప్రదాయంలోను గొప్ప మర్యాద కలగటానికి కారణాలైనవి. 'విక్టర్ హ్యూగో' ఫ్రాన్స్‌లో ఎంతో గొప్ప కవి. అతడు ఇద్దరి ఫ్రెంచ్ భాషా శైలిని మెచ్చుకొన్నాడు. ఆ ఇద్దరిలో ఒకడు హైసింథీ. పేరీ హైసింథీ నలభై ఏళ్ల వయస్సులో ఒక అమెరికన్ స్త్రీని ప్రేమించి వివాహం చేసుకొన్నాడు. దీనివల్ల గొప్ప సంచలనం పుట్టింది. ఫలితంగా కాథలిక్ మతంనుండి అతడు బహిష్కృతుడయ్యాడు. పేరీ హైసింథీ వెంటనే సన్న్యాసి వేషాన్ని విసర్జించి 'బురఖా'కు బదులు 'కోటు, హేటు, బూటు' ధరించాడు. గృహస్థుడై 'మిస్టర్ లాయిసన్' అని పేరు పెట్టుకొన్నాడు. నేనుమాత్రం అతణ్ణి పూర్వంపేరుతోనే పిలుస్తాను. ఇది చాలకాలంనాటి కథ. యావత్తు ఐరోపా ఖండంలో ప్రతివారి నోటా ఇదే కథ. ఈ ఉదంతంతో ఐరోపాఖండం ప్రతిధ్వనించింది. ప్రొటెస్టంట్ మతస్థులు అతణ్ణి ఎంతో

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Naa+Iropa+Yatra+Ramakrishna+Matham

* * *